

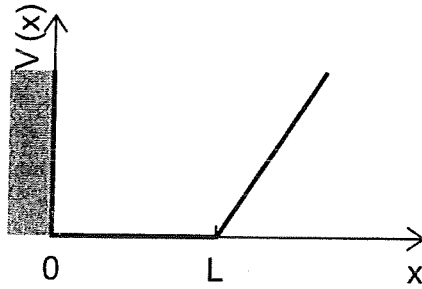
Tfy-0.3211 Kvanttimekaniikan jatkokurssi (5 op)

Toinen välikoe, 18.12.2008

1. Selitä lyhyesti (muutamalla rivillä):

- Rabi-aproksimaatio
- Adiabaattinen teoreema
- Aharonov-Bohm-efekti
- Ajasta riippuva häiriöteoria
- Kvanttisysteemin kloonauemattomuus (no-clone theorem)
- Teoria α -hajoamiselle

2. Tarkastellaan hiukkasta potentiaalissa:

jossa siis $V(x) = \infty$ kun $x < 0$, $V(x) = 0$ kun $0 \leq x \leq L$ ja $V(x) = \alpha(x - L)$ kun $x > L$. Käytetään WKB-aproksimaatiota, jolloin oleellinen kaava on:

$$\int_0^{x_n} p(x) dx = \left(n - \frac{1}{4} \right) \pi \hbar,$$

missä x_n on käännealue ja n on kvanttiluku.

- Selvitä lyhyesti, mistä kyseinen kaava voidaan johtaa.
- Johda lauseke, josta energia voidaan laskea tilalle n . (Kolmannen asteen yhtälön ratkaisua ei vaadita.)
- Miten lasku muuttuisi, jos lisäisimme kovan seinän kohtaan $K \geq L$? Entä jos peilaisimme positiivisten x -arvojen potentiaalin negatiivisille arvoille?

3. a) Osoita että Berryn vaihe suljetulle kierrokselle laskettuna kaavasta

$$\gamma_n(T) = i \oint \langle \psi_n | \nabla_{\mathbf{R}} \psi_n \rangle \cdot d\mathbf{R}$$

on nolla reaalille aaltofunktiolle. (Aloita laskemalla $\nabla_{\mathbf{R}} \langle \psi_n | \psi_n \rangle$.)

b) Osoita, että γ_n on invariantti muunnoksessa $\psi_n \rightarrow e^{i\phi(\mathbf{R})} \psi_n$.

Käännä!

4. Kvanttisysteemillä on vasen ja oikea tila $|V\rangle$ ja $|O\rangle$, jotka kytkeytyvät Hamiltonin operaattorilla: $\langle O|H|V\rangle = \langle V|H|O\rangle = \delta$. Oletetaan lisäksi, että $\langle O|H|O\rangle = \langle V|H|V\rangle = 0$.

a) Osoita, että jos H ei riipu ajasta, aikakehitys saadaan kaavasta

$$|\psi(t)\rangle = \exp(-itH/\hbar)|\psi(0)\rangle .$$

b) Osoita, että

$$|\psi(0)\rangle = \exp(itH/\hbar) \exp(-itH/\hbar)|\psi(0)\rangle .$$

Mitä tämä tarkoittaa fysikaalisesti?

c) Millä todennäköisyydellä systeemi on ajanhetkellä t tilassa $|V\rangle$ jos lähdemme liikkeelle hetkellä $t = 0$ tilasta $|O\rangle$?